

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ DERSİ 13. HAFTA

1. SOMA Mahkeme sürecinin değerlendirilmesi
2. SOMA Mahkeme kararının incelenmesi

BİLİRKİŞİ RAPORUNDAN

- Özellikle S panosu kömür üretim ayaklarının ocak havası sıcaklığının çok yüksek olduğu, ocak çıkışında işçilerin kendilerini halsiz ve uyku halinde hissettikleri işçilerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. (Ramazan Anaç ve Ramazan Erdoğan'ın ifadeleri). Bu durum kömürün kızışması ve bunun sonucu olarak ayaktaki CO miktarının yüksek olduğunun bir göstergesidir.
- Ocaktan çıkarılan cenazeler üzerinde yapılan otopsi sonuçları, ölümlerin %70 ile %85 arasında değişen miktarlarda COHb zehirlenmesinden kaynaklandığını göstermektedir. Şekil 2.2'de örnek bir otopsi raporu verilmektedir.
- Çalışanların kullanımına verilen CO gaz maskelerinin kontrol kayıtlarının tamamına ulaşamamıştır ve rutin kontrollerin düzenli olarak yapılmadığı görülmüştür. Çalışanların ifadeleri de bu durumu belirtmektedir.
- Üretim planının son halini gösteren haritadaki havalandırma akış şeması ile mevcut havalandırma planı haritası arasında uyumsuzluklar bulunmaktadır, havalandırma planının güncellenmediği tespit edilmiştir.

BİLİRKİŞİ RAPORUNDAN

- İş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimleri için onaylı defterde yapılan incelemede, Mart 2014 tarihine kadar işletmede her ay yapılan kontroller sonucu tespit edilen eksiklikler ve öneriler düzenli olarak 4 veya 5 madde halinde belirtilmiş, ancak Mart ve Nisan 2014 tarihli kontrol kayıtlarına rastlanmamıştır. Mevcut kayıtlarda kömürün ısınması, CO gaz artışı ve ocak yangını ile ilgili herhangi bilgiye rastlanmamıştır.
- ❖ İş Güvenliği Faaliyet raporlarından da anlaşıldığı gibi, Ocak yangınları ile mücadelenin sürdüğü bir maden ocağı olmasına rağmen, ocak içinde CO₂ gazı konsantrasyonu ölçüm noktalarında genelde 0 veya 0,1 olarak ölçülmüş görülmektedir. Ancak bazı vardiya ölçümlerinde ölçüm noktalarının hepsinde 0,1 ölçülürken ana nefeslikte 0,14 ölçülmektedir (11 Mayıs 2014 Vardiya 3). Benzer durum CH₄ gazı için de geçerlidir. Bu durumu izah etmek çok zordur.

BİLİRKİŞİ RAPORUNDAN

- ❖ Yukarıdaki bulgular gaz ölçüm defterinin ocak içinde gaz ölçümü yapılmadan, rastgele doldurulmuş olduğu, ölçüm sonuçlarının gerçek ölçüm sonuçları olmadığı kanaatini oluşturmaktadır.

Her ay hazırlanan Hakediş Dosyasında yer alan Mart ve Nisan 2014 aylarına ait İş Güvenliği Faaliyet raporlarında herhangi bir ocak yangınından bahsedilmemekle birlikte, ocağın değişik bölgelerine ocak yangınına önlemek amacıyla Ocak ayında 5619 Ton, Şubat ayında 3636 Ton, Mart ayında 10401 Ton ve Nisan ayında ise 1029 Ton kül verilmiştir.

Ocak havalandırma planı incelendiğinde ocağa giren havanın yaklaşık olarak 4 km civarında bir mesafeyi kat ederek ocağı terk ettiği görülmektedir, Şekil 2.11 Bu mesafe havalandırma şemasının karışıklığı da göz önüne alındığında çok uzun bir mesafedir. Havalandırma sisteminin A ve H panoları ile S panosu için ayrı hava girişleri olacak şekilde birbirinden bağımsız olarak planlanmış olması, hem havalandırma maliyeti, hem de çalışanların emniyeti için çok yararlı olurdu.

SOMA'DA NASIL KÖMÜR ÜRETİLİYOR?

yani önce tavan ve taban yolları açılıyorsa, yöntem geri dönüşlü ayak olarak adlandırılır. Göçertmeli uzun ayakta, kömür kazısı tamamlandıktan sonra, arkada kalan kısım göçertilir, kömür bir defada kazılamayacak kadar kalın ise göçükten tavan taşı gelinceye kadar kömür alınır. Bu esnada, arkada kalan göçük içerisinde, istenmemesine rağmen, %10-20 oranında bir kömür kaybı yaşanır. Bu kalan kömür, herhangi bir hava teması ile karşılaşır yanar. Yanması için ısı birikimi gereklidir. Hızlı akan hava oksidasyon sonucu oluşan sıcak havayı uzaklaştırır. Ancak, göçük gibi havanın hızlı akamayacağı bölümlerde ısı göçükte birikir ve kendiliğinden yanma meydana gelir. Bu olay ile ilgili basitleştirilmiş denklemler aşağıda verilmektedir.

SOMA'DA NASIL KÖMÜR ÜRETİLİYOR?

Kara tumba, bir tür göçertme tekniğiyle üretim yapılması modelidir. Diğer bir adı da kör ayak sistemidir. Bu üretim modelinde madene, tek bir girişten girilir ve çıkılır. Kömür damarına bir baca açıldıktan sonra kömür, patlatarak göçertme yöntemiyle elde edilmektedir. Eğer çalışma alanıyla tünel girişi arasındaki bölgede bir göçük oluşursa, işçinin kurtulma şansı en aza inmektedir. Sistemde hava da aynı girişten girer ve tüneli dolaştıktan sonra aynı yerden çıkar. Bu nedenle de Madencilik Yönetmeliği'ne aykırı olduğu için gelişmiş ülkeler artık kara tumbayı terk etmiş durumdadır. Soma Kömürleri İşletmesi Eynez kömür sahasının ruhsat sınırına yakın olan kömürlerin üretiminin Kara Tumba üretim yöntemiyle yapıldığı imalat planlarından ve hak edişlerde verilen planlarda görülmektedir.

ÜRETİM ZORLAMASI BİLİRKİŞİ RAPORUNUN ÖNEMLİ TESPİTİ

Yukarıdaki bulgular havalandırma defterinin ocak içinde hava ölçümü yapılmadan, rastgele doldurulmuş olduğu, ölçüm sonuçlarının gerçek ölçüm sonuçları olmadığı kanaatini oluşturmaktadır.

Soma kömürleri İşletmesine ait 2013 ve 2014 yılları Termin Takip kayıtları incelendiğinde, (Şekil 2.5 ve Şekil 2.6) aylar ve yıllar bazında programlanan üretimden 2-2,5 kat fazla üretim yapıldığı anlaşılmaktadır (2013 yılı için Programlanan üretim 1 500 000 Ton, Fiili üretim 3 566 456 Ton). Bu sonuçlar işletmede “Üretim Zorlaması”nın olduğunu ve işçilerin ifadelerinde belirttiği fazla çalışmaya zorlandıkları savını doğrulamaktadır. Üretim zorlaması beraberinde alınması gereken tedbirlerin alınmamasına ve tehlikeli çalışma koşullarının oluşmasına yol açmıştır.

SENSÖRLERİN YETERSİZLİĞİ BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

Bunun yanında, anormal sonuçlar verdiği açıkça belli olan pek çok CO sensörünün bakıma alınmaması, kalibrasyonunun yapılmaması, kayıtlardaki çok uzun süreler aynı CO değerlerini göstermesi (tam sayı ve virgülden sonra 3 basamak aynı rakamlar) işletme yetkililerinde herhangi bir önlem almaya yönelik eylem ihtiyacı oluşturmamıştır.

tarihten sonra, sınır değerler aşıldığı ve olay gününe kadar artarak devam eden ocak sıcaklıkları kayıt edildiği için, mutlaka tüm dikkat buraya verilmeli, sensör kontrol edilmeli, sıcaklık artışının nedeni araştırılmalıydı. Ancak, şirket teknik elemanlarının bu durumu da göz ardı ettikleri saptanmıştır.

BİLİRKİŞİ RAPORUNDAN OLAY ANINDA YAŞANANLAR

Olayın meydana geldiği anda olay yerinde olan tanık ifadeleri olayın aydınlatılması için önem kazanmaktadır. Tanık olarak dinlenen Yusuf Koçhan, ifadesinde, olay günü, U3 trafosunun olduğu yerde tahkimat onardıklarını, olay meydana gelmezden 10-15 dakika önce, bantçılarının amiri Erkan isimli şefin, bandın yüksek olmasından dolayı bandı aşağı düşürmek ve daha rahat çalışmasını sağlamak için emniyetçiler olmadan denetimsiz bir şekilde dinamit attıklarını ifade etmiştir. Dinamit atıldığı anda beyaz bir dumanın çıktığını, o anda elektriklerin kesildiğini ifadesinde belirtmektedir. Patlatma 3. Bandın kuyruğunda (Şekil 4.14 TARAMA) yapıldığı için ilk olarak bandın altından beyaz duman çıktığını belirten tanık, bu dumanın çok yoğun olduğunu, hiçbir şeyin seçilmediğini, 1-2 dakika içerisinde tavanda yangın çıktığını beyan etmiş, tavanda bulunan tahkimatların yanmaya başladığını ifade etmiştir. Yangın çıkınca, yangından kaynaklanan dumanın S panosuna doğru gittiğini açıklamıştır. Beyanların tümünde yangına su ile müdahale edildiği belirtilmektedir. Bilirkişi heyetimizce gerçekleştirilen ilk keşifte, soğutma çalışmaları için tavana su tutulduğu tespit edilmiştir. Aynı tanık ifadesinin devamında U3 trafosunun bulunduğu bölgenin tavanının sıcak olduğunu, bunu bildirdiklerini, yangından önce kömürün yanmasını sağlayan havanın gelmesini engellemek amacıyla fan bezi ile perde çekildiğini beyan etmiştir.

BİLİRKİŞİ RAPORUNDA OLAYIN NEDENİ

Diğer tanık Tanju Karadağ, yaklaşık 3 ay önce U3 bölgesinde göçük olduğunu duyduğunu, olay yerini gördüğünü, 12-13 kasa (75 cm aralıklarla döşenmiş TH çelik tahkimat) göçtüğünü, 2 gün uğraştıklarını, kül basılmadığını, emniyetçilerin ellerinde bulunan sensörlerden ara sıra sesli uyarı duyduğunu beyan etmiştir.

dairesidir. İKİ AYRIK BANT GRUBUNDA BANT YANGINI AYNI ANDA OLUŞAMAZ. Sonuç olarak, facianın başlangıç nedeni bant yangını olamaz.

U3 trafo bölgesine arka ve üst bir kod izlenerek çok zor koşullarda erişildi. Yapılan incelemede facia nedeni olarak yine trafo patlaması değil, madende meydana gelen yanmanın yol açtığı tespit edildi.

GAZ SENSÖRLERİNİN YETERSİZLİĞİ BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

5) Maden ocağında kullanılan gaz sensörlerin akredite bir kurum veya kuruluş tarafından denetlenen kalibrasyonlarının yapılmadığı anlaşılmıştır. Maden ocağının en önemli güvenliği bu sensörlerin varlığıdır. Şebeke enerjisi kesildiğinde yedek elektriksiz güç (akü ve kesintisiz güç kaynağı) kaynakları ile sensörler beslenmelidir. Bu faciada sensörlerin yedek güç kaynaklarının yeterli olmadığı anlaşılmıştır, çünkü elektrik enerjisi kesilince sensörler yedek güç kaynaklarıyla veri üretip kontrol

merkezine aktaramamışlardır. Eğer bu sensörler facia anında çalışsaydı, kontrol odası etkin biçimde insanları kurtarma faaliyetine rehberlik eder ve destek sağlardı.

... ..

AÇIK İHMAL BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

denetimi etkin kılar hem de facia sonrası bulguların bilimsel dayanağını güçlendirir. Maden ocağına yeterli altyapı geliştirme yatırımı yapılmadığı ve yıllar öncesinden kurulmuş elektriksel bir altyapı ile işletmenin çalıştırıldığı tespit edilmiştir. Ocağın girişinde bulunan 1 adet ana havalandırma fanının da bu teknolojik geriliğe sahip olduğu gözlenmiştir, çünkü facianın başlamasından sonra hava akışının yönünü ters çevirmek için harcanan zaman ve dayanaksız gerekçe ocakta bulunan insanların hangi çıkışa yönlendirileceğini belirsiz hale getirmiş ve tesadüflere terk etmiştir.

Mayıs 2014 itibarıyla tamamlanmak üzeredir. Buda açık bir biçimde işletmede üretim zorlamasının olduğunun ve bu süreçte aşağıda detaylı olarak belirtilecek İş Sağlığı ve Güvenliği konularının açık bir şekilde ihmal edildiğinin göstergesidir.

TKİ'NİN KAZAYI TEŞVİK ETTİĞİ BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

2010 yılından itibaren Soma Kömür İşletmeleri A.Ş tarafından hazırlanarak, TKİ Genel Müdürlüğü tarafından onaylanan program rakamlarının çok üzerinde üretim yapılmasına karşın bu sürece gerek İdare tarafından müdahale edilmemiş olması, üretim zorlamasına TKİ tarafından göz yumulduğu, hatta teşvik edildiği şeklinde yorumlanabilir.

BİLİRKİŞİ RAPORUNDAN İŞYERİNDEKİ EKSİKLİKLER

- İşyeri Acil Durum planı hazırlanmış olup, kömür yangınları vb. konularda tatbikat senaryoları hazırlanmıştır. Ancak, meydana gelen olay Acil Durum Planının çalışmadığını, yöneticilerin ve çalışanların acil durumlara hazırlıksız olduklarını göstermiştir. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği madde 5/5)
- İşyerinde meydana gelebilecek yeraltı yangınlarına karşı izleme ve gerekli önlemlerin alınması konusunda işverenin Acil Durum Planı dışında özel bir önlem almadığı görülmüştür. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Madde 7)
- İşyerinde kaçış ve kurtarma planına ilişkin bir çalışma olmadığı, kaçış amacıyla kullanılacak ferdi karbonmonoksit maskelerinin oksijensiz ortamlarda çalışmayacağını bilinmesine karşın kullandırıldığı, maskelerin bakım ve kontrollerinin düzenli olarak yapılmadığı tanık ifadelerinden anlaşılmıştır. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği madde 8)
- İşyerinde merkezi bir uyarı ve alarm sisteminin bulunmadığı, yangının görülmesiyle birlikte ocağın boşaltılması yerine yangının söndürülmesi için uğraşıldığı sanık ve tanık ifadelerinden anlaşılmaktadır. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Madde 9)

BİLİRKİŞİ RAPORUNDAN İŞYERİNDEKİ EKSİKLİKLER

- › Ocağın havasında yapılan ölçümler; çalışan kişi sayısı, yapılan patlatmalar, kömür üretimi sırasında ortama karışacak emülsiyonlar vb. gözönüne alındığında havalandırmanın yetersiz olduğunu ve ocağın içerisinde sağlıklı bir havalandırma planının olmadığı ocağın planlarından anlaşılmaktadır. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek3, 8)
- › Ocağın havasındaki karbonmonoksit ve oksijen miktarlarının çalışılmayacak sınırlarda olduğu izleme kayıtlarından görülmesine karşın yeraltında çalışanların tahliyesine gidilmediği anlaşılmaktadır. Özellikle karbonmonoksit yükselmeleri patlatma sonrasındaki emülsiyonlarına bağlanarak kanıksanmıştır. Karbonmonoksitin 50 PPM'i aştığı ortamlarda hiçbir şekilde insan bulundurulmamalıdır. Yasal bir zorunluluk olmamakla birlikte patlatmaların vardiya sonlarında yani yeraltının tamamen boşaltıldığı saatlerde yapılması genel teknik bir uygulamadır, oysa işletmede patlatmalar programlı bir biçimde değil gerektiğinde programsız olarak yapılmakta ve çalışanlar patlatma sonrası çıkan zararlı gazlara maruz bırakılmaktadır. Bu alışkanlık kaza öncesi süreçte yanlıgilara neden olmuştur. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek3, 8.5)
- Gaz ölçüm kayıt defterindeki günlük/vardiyalık kayıtlarla merkezi gaz izleme sisteminin değerleri birbirini tutmamakta, gaz ölçüm defterindeki ölçüm değerleri birbirini tekrarlamaktadır. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek3, 8.5)
- Yeraltında havalandırma ve çalışma ortamı için gerekli olan nem ve basınç ölçümleri yapıldığına dair herhangi bir kayıt görülmemiştir. (Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek3, 8.9)

ÇSGB DENETİMLERİNİN YETERSİZLİĞİ BİLİRKİŞİ RAPORUNDA

ÇSGB İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI MÜFETTİŞLERİ TARAFINDAN SOMA KÖMÜR İŞLETMELERİ A.Ş. EYNEZ KÖMÜR OCAĞINA SON İKİ YILDA GERÇEKLEŞTİRİLEN DENETİMLER İNCELENDİĞİNDE;

Savcılığa ulaştırılan, ÇSGB İş Teftiş Kurulu (Teftiş Kurulu) Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen son 2 yıl denetimler incelendiğinde “Risk Esaslı Proje Denetimi” olarak gerçekleştirilen denetimlerde; Dünyada 1980 yılından itibaren, ülkemizde 2003 yılında 4857 sayılı İş Kanunu ile uygulanmaya başlanan “proaktif” İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemlerine uygun olarak gerçekleştirilmesi gereken denetim yerine, terk edilmeye çalışılan “reaktif” sistemin denetim alışkanlıklarının sürdürüldüğü açıkça görülmektedir. Tespit edilen noksanlıklara bakıldığında, Bilirkişi Heyetimizce kaza öncesinde var olan ve kaza nedeni olarak görülebilecek; üretimin projeye uygun gerçekleştirilmesi, üretim zorlaması, havalandırma, gaz ölçüm sistemleri, kurtarma ekipmanları, merkezi alarm sistemi, çalışanların eğitimi, görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması vb. İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda sisteme-planlamaya ve kültür oluşturmaya yönelik konuların denetlenmediği görülmektedir. Denetimlerin mevzuata uygunluk açısından yüzeysel olarak yapıldığı, kapsamlı bir denetim yapılmadığı açıkça görülmektedir.

Arş. Gör. Dr. Okan Güray BÜLBÜL

BİLİRKİŞİ RAPORUNUN EN ÖNEMLİ TESPİTİ

Özetle; 2010 tarihli TBMM Araştırma Raporu, 2011 tarihli Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu ve Sayıştay Raporlarında tespit edilmiş hususlar ve aşağıdaki istatistiki veriler; ülkemizde yaşanan maden kazaları ile Soma'da yaşanan kazanın oluşumuna ilişkin açık deliller sunmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin olarak tespit edilmiş hususların ortadan kaldırılması doğrultusunda ilgili kurum ve kuruluşların gerekli girişimlerde bulunmadığı, hazırlanan raporlardan sonra çıkarılan Yasa ve Yönetmeliklerde, denetim sistemi uygulamalarında bu raporlardaki uyarıların dikkate alınmadığı, sorumlulukların yerine getirilmediği, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda bakış açısı değiştirilmediği sürece de benzeri kazaların yaşanmaya devam edeceği açıktır.

**15 DAKİKA
ARA**

BİLİRKİŞİ RAPORUNA GÖRE OLAYDAKİ KUSURLULAR

1. Olayın meydana gelişinden önceki tarihlerde, ocak havasının denetimi için kurulan gaz izleme sensörleri, olayın başlangıcını haber vermiş, ancak bu durum şirket yetkilileri tarafından dikkate alınmamıştır. Ocak içi yangınının başladığını gösteren CO, sıcaklık yükselmesi ve ocak çıkış havasındaki oksijen seviyesinin düşmesi, yangının başladığının en önemli kanıtıdır. Oksijen seviyesi, madenlerde izin verilen değerlerin altında, CO ve sıcaklık değerleri, izin verilen sınır değerlerin üzerinde seyretmiştir. Sensörlerden gelen bilgiler, ocakta meydana gelen kazanın olacağını önceden bildirmesine rağmen, bilgilerin dikkate alınmaması ve çalışmaların durdurulmaması çok önemli bir ihmali göstermektedir.

Bu durumu izlemek ve gerekli önlemleri almakla yükümlü olan;

- a- İşveren (Yönetim Kurulu Başkanı);
- b- İşveren Vekilleri (Genel Müdür, İşletme Müdürü, İşletme Müdür Yrd.);
- c- Ocak Daimi Nezaretçisi;
- d- Teknik Nezaretçi;
- e- İş Güvenliğinden Sorumlu Vardiya Amirleri;

BİLİRKİŞİ RAPORUNA GÖRE OLAYDAKİ KUSURLULAR

f- İş Güvenliği Uzmanları;

g- Ocak Havalandırma Mühendisi;

h- Sensör kayıtlarından sorumlu olan teknik personel, asli kusurlu,

Kontrol yetkisi olan, aylık hak ediş dosyalarında iş güvenliği ile ilgili raporları denetleme ve inceleme yetkisine sahip olan ruhsat sahibi TKİ-ELİ'de görevli;

i- TKİ-ELİ Kontrol Baş Mühendisi;

j- TKİ-ELİ Soma Kömürleri A.Ş. Eynez ocağı kontrol mühendisleri, asli kusurludur.

BİLİRKİŞİ RAPORUNA GÖRE OLAYDAKİ KUSURLULAR

Maden ocaklarında işletme projelerini inceleyerek çalışma izni veren ve her yıl üretim faaliyet raporlarını denetleyen bir kurum olarak, havalandırma planını bu hali ile kabul etmesi ve üretime izin vermesi nedeni ile;

a- Maden İşleri Genel Müdürü;

b- 2010 yılından olay tarihine kadar Soma Kömürleri A.Ş. Eynez İşletme Projelerini inceleyen, denetleyen ve onay veren yetkili MİGEM kontrol ve denetleme elemanları, asli kusurludur,

İş sağlığı ve güvenliği açısından havalandırma planlarının uygulanmasını ve hava ölçümlerini kontrol etme, denetleme ve olumsuz durumlarda ocak faaliyetlerini durdurma yetkisinde sahip;

c- Olay tarihinden önceki son iki yıl içerisinde Soma Kömürleri A.Ş. Eynez İşletmesinde denetim yapan ÇSGB İş Teftiş Kurulu İş Müfettişleri, asli kusurlu,

Ocak havalandırma planını hazırlayan, onaylayan ve kontrol eden işletmeci ve ruhsat sahibi;

d- İşveren;

e- İşveren Vekilleri;

f- TKİ- ELİ Kontrol Baş Mühendisi;

g- TKİ-ELİ Soma Kömürleri A.Ş. Eynez ocağı kontrol mühendisleri, asli kusurludur.

Konuya ilişkin olarak gerekli uyarı ve müdahalelerde bulunmayan;

h- Emniyet Başmühendisi;

i- Teknik Nezaretçi;

j- Daimi Nezaretçi;

k- İş Güvenliği Uzmanları, tali sorumludur.

BİLİRKİŞİ RAPORUNA GÖRE OLAYDAKİ KUSURLULAR

Olay esnasında kaçışı sağlayacak böyle bir yolun, iş güvenliği göz ardı edilerek ve sadece kömür rezervi düşünülerek iptal edilmesi nedeni ile;

- a- TKİ Yönetim Kurulu Başkanı;
- b- TKİ İşletme Dairesi Başkanı, asli sorumludur.

MAHKEME SÜRECİ

19 Mayıs 2014: İş cinayetiyle ilgili Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülen soruşturmada İşletme Müdürü Akın Çelik, maden mühendisleri Yalçın Erdoğan ile Ertan Ersoy ve vardiya amirleri Yasin Kurnaz, İsmail Adalı ile Hilmi Kazık olmak üzere beş kişi tutuklandı, 15 kişi denetimli serbestlikle [bırakıldı](#).

20 Mayıs 2014: Denetimli serbestlik ile bırakılan gözaltılardan Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkan Vekili Can Gürkan ile Genel Müdür Ramazan Doğru [tutuklandı](#).

28 Mayıs 2014: Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığı, Soma Holding sahibi Alp Gürkan, Yönetim Kurulu Başkanvekili Can Gürkan ve Soma İşletmeleri Genel Müdürü Ramazan Doğru'nun mal varlıklarına tedbir koyma talebini reddetti. Madeni denetleyip olumlu rapor vermiş olan iki iş müfettişi hakkında da idari soruşturma [başlatıldı](#).

MAHKEME SÜRECİ

9 Haziran 2014: İş cinayetinde ölen Mustafa Kocabaş'ın ailesi tarafından Soma Kömürleri A.Ş. aleyhinde açılan tazminat davasının ardından, Soma 1. Asliye Hukuk Mahkemesi aldığı ara kararla şirketin taşınır ve taşınmaz mal varlıkları ile Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'ndan (TKİ) hak edilecek alacaklarına ihtiyati haciz konulmasına [karar verdi](#).

230 sayfalık İddianamede tutuklu Soma A.Ş. sahibi Can Gürkan, vardiya amirleri Yasin Kurnaz, Hilmi Kazık, İsmail Adalı, Genel Müdür Ramazan Doğru, teknik nezaretçi Ertan Ersoy, İşletme Müdürü Akın Çelik ve maden teknisyeni Mehmet Ali Günay Çelik'in Türk Ceza Kanunu (TCK) 81'inci maddesinde yer alan "olası kasıtlı insan öldürme ve yaralama" suçunu işledikleri belirtildi. 43 tutuksuz sanık TCK 85/2'den yani "bilinçli taksirle insan öldürmek"ten suçlandı.

MAHKEME SÜRECİ

25 Aralık 2015: Tutuklu sanıklardan maden mühendisleri, B sınıfı iş güvenliği uzmanları Hilmi Kazık ve Yasin Kurnaz, tutuksuz yargılanmak üzere serbest [bırakıldı](#).

4 Temmuz 2017: Mahkeme Başkanı Ballı'nın görev yeri değiştirildi. Kıdemli Heyet üyesi Esra Dokur da Aydın Hakimi oldu. Diğer üyenin de yeri bir süre önce [değiştirilmişti](#).

26 Mart 2018: 14 aydır Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı'ndaki soruşturma dosyasını gerekçe göstererek mütalaasını açıklamayan savcı Akyıl, Pehlivanoğlu başkanlığındaki mahkeme heyetinin "dava dosyasına herhangi bir etkisi olmayacağı" gerekçesiyle dosyanın beklenmeyeceği yönündeki kararı üzerine esas hakkında mütalaasını [sundu](#).

Savcı, "Sanıkların olursa olsun kastı ile hareket ederek 301 kişinin ölümünü bilerek ve isteyerek hareket etmelerinin 'hayatın olağan akışına aykırı olduğundan' dolayı olası kastın oluşmadığını" ifade etti.

MAHKEME SÜRECİ

Savcı esas hakkında mütalaasında, tutuksuz yargılanan Soma Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Alp Gürkan** ve yönetim kurulu üyeleri **Hayri Kebapçılar** ile **Mustafa Yiğit**'in; tutuklu yargılanan sanıklar Soma kömür İşletmeleri A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı **Can Gürkan**, Genel Müdür **Ramazan Doğru**, İşletme Müdürü **Akın Çelik** ile İşletme Müdür Yardımcısı **İsmail Adalı**'nın “Bilinçli taksirle birden fazla kişinin ölümü ile birlikte birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma” suçundan 22 yıl 6’şar ay hapisle cezalandırılmalarını istedi.

Savcı mütalaasında katliamdan Soma A.Ş. patronu Alp Gürkan’ın sorumlu olduğunu belirterek tutuksuz yargılanan Gürkan ile Mustafa Yiğit'in tutuklanmasını talep etti: "Davanın başlangıcında, olay tarihinde resmi olarak görevde olmadığı için takipsizlik kararı verilen Alp Gürkan'ın, yangına sebep olan olaylar sırasında şirket yönetim kurulu başkanı olarak görev yaptığı gerekçesiyle sorumlu olduğu kanaatine varılmıştır.”

MAHKEME SÜRECİ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, Soma'da iki müfettiş ile kamu çalışanlarına soruşturma izni vermedi. Diğer iş cinayeti davalarında da bakanlıklar, TTK, vali, AFAD ve belediye başkanına izin [vermemiştir](#).

[Soma](#) Kömür İşletmeleri A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı [Can Gürkan](#)'a taksirle ölüme sebebiyet vermekten 15 yıl, Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürü [Ramazan Doğru](#)'ya taksirle ölüm ve yaralamadan 22 yıl 6 ay, işletme müdürü Akın Çelik'e taksirle adam öldürmeden 18 yıl 9 ay, üretim sorumlusu ve teknik müdür İsmail Adalı'ya taksirle adam öldürmeden 22 yıl 6 ay ve teknik nezaretçi Ertan Ersoy'a ise taksirle adam öldürmeden 18 yıl 9 ay hapis cezası verildi.

Şirket 3 yıl süreyle maden faaliyetlerinden men edildi.

Olaydan 6 ay önce yönetim kurulu başkanlığını oğlu Can Gürkan'a bırakan Alp Gürkan beraat ederken, toplam 14 kişi ceza aldı, 37 sanık beraat etti.

GEREKÇELİ KARARDAN İFADELER

“Can Gürkan'ın, ocaktaki yangınlardan ve yapısal eksikliklerinden en baştan itibaren haberdar olduğu hususu mahkememiz tarafından kabul edilmiştir. İddianameye konu olayın en önemli ve temel nedenleri, yönetim anlayış ve uygulamalarından kaynaklanan yapısal nitelikte nedenlerdir.”

“İddianameye konu olan olayın meydana gelmesinin somut olay üzerinden örneklemek gerekir ise yıllık 1,5 milyon ton kömür üretimine göre planlanmış ocak altyapısına rağmen, Haziran 2011 tarihli ek uygulama revize projesiyle projelendirilen S panolarına yönelik ikinci hava yolu paralele havalandırma yolunun uygulamaya geçirilmeyip, mevcut öngörülen riskli durum ile üretime devam etme ve yıllık 3,5 milyon ton olmak üzere uzun zamana yayılan hareketlerin birikimi olmuştur.

GEREKÇELİ KARARDAN İFADELER

“Özellikle meydana gelen yangının zararlı etkilerini arttırıcı nitelikteki havalandırma sorununun uzun yıllar şirket yönetim kurulu üyeliği yapıp, kaza tarihinde ise şirket yönetim kurulu başkanı sıfatına haiz sanık Can Gürkan tarafından oluşturulan mekanizasyona bağlı hızlı üretim artışı temelli üretim anlayış ve yaklaşımı doğrultusunda bu yönü ile karar alma yetkisi kapsamında işletme organizasyonunu aşan yapısal nitelikte bir kusur ve problem olduğu açıktır.

“Gerçekten, işletilen ocak yüksek risk içermekte olup, bu risklerle yukarıda belirtildiği üzere yüklenici şirket yönetim kurulu başkanı tarafından bizzat bilinmektedir.”

YURTDIŐI YASAĐIYLA TAHLİYE

“... sanık Can Gürkân'ın infazı gereken toplam hapis cezasının 5 yıl 6 ay olması ve yattığı süre, dosyada gerekçeli karar ve temyiz taleplerinin tebliğı için geçecek süre ile Yargıtay'a gidiş dönüş süresi nazara alındığında toplam infaz süresini aşacak şekilde tutuklu kalacağı anlaşıldığından yurt dışı yasağı uygulanarak tahliye edilmesine ...”

Nisan 2019 tarihinde Can Gürkân, yurtdışına çıkış yasağı konularak tahliye edildi.